

narodowego Biura Epizootycznego i jego rola zwiększa się z roku na rok, co tłumaczy się stale zwiększającym się międzynarodowym handlem zwierzętami i produktami pochodzenia zwierzęcego, dużym ruchem ludności, oraz gwałtownym rozwojem transportu lotniczego. Wszystko to powoduje łatwiejsze przenoszenie się chorób zaraźliwych, nie tylko z kraju do kraju, ale nawet z kontynentu na kontynent, a w efekcie stanowi poważne zagrożenie dla hodowli zwierząt. Przykładem może być Portugalia i Hiszpania, w których to krajach pomór afrykański świń zawleczony z Afryki zdevastował całkowicie hodowlę świń (w niektórych rejonach zostało przy życiu 25% świń). Wkład Polski na forum Biura Epizootycznego w dzieło walki z chorobami zaraźliwymi należy uznać za pozytywny.

Inną międzynarodową organizacją, do której należy polska służba weterynaryjna jest Światowe Stowarzyszenie Weterynaryjne. W skład Stałej Komisji tej organizacji wchodzi również reprezentant naszej służby. W odbywających się co 4 lata kongresach organizowanych przez Światowe Stowarzyszenie Weterynaryjne biorą udział nasi przedstawiciele. Mają oni możliwość

zapoznawania się na kongresach ze światowymi osiągnięciami nauki weterynaryjnej w okresie międzykongresowym oraz nawiązywania bezpośrednich kontaktów z fachowcami weterynaryjnymi całego prawie świata. Trzeba podkreślić, że polska służba weterynaryjna cieszy się uznaniem i ma dobrą opinię na forum międzynarodowym.

Pozytywna ocena organizacji naszej służby i jej pracy ze strony naszych władz i społeczeństwa napawa nas optymizmem i wiarą w nasze siły i możliwości. Nie może ona jednak przesłaniać nam błędów i niedociągnięć jakie niewątpliwie jeszcze popełniamy oraz pozwolić na założenie rąk i odpoczynek.

Stoją przed nami nowe zadania, które w sposób ogólny nakreślił dla służby weterynaryjnej na lata 1966—1970 IV Zjazd Partii. Są to zadania trudne i odpowiedzialne, które wymagać będą od nas żmudnej i wytężonej pracy. Nasze dotychczasowe osiągnięcia muszą umocnić wiarę w nasze siły i stać się bodźcem do pokonywania przeszkód i trudności, które czekają nas w walce o dalsze podnoszenie zdrowia pogłowia zwierząt, w walce o dalszą poprawę warunków życia naszego społeczeństwa.

PROF. DR HELIODOR SZWEJKOWSKI
Warszawa

Polskie Towarzystwo Nauk Weterynaryjnych

Wprawdzie w lipcowym numerze (nr 7) z 1959 r. z okazji 15-lecia „Medycyny Weterynaryjnej” ukazał się artykuł napisany przez autora niniejszych słów obrazujący genezę, a pokrótce i dzieje Polskiego Towarzystwa Nauk Weterynaryjnych w okresie 1950—1959, jednak, ponieważ od ukazania się tamtej publikacji minęło 5 lat, może nie będzie od rzeczy przypomnieć niektóre dane dotyczące Towarzystwa.

Polskie Towarzystwo Nauk Weterynaryjnych jest kontynuatorem idei i celów, które przyświecały działalności zawiązanego w 1886 r. we Lwowie Galicyjskiego (późniejszego — Małopolskiego) Towarzystwa Weterynarskiego i powstało w 1909 r. z inicjatywy zasłużonego Piotra Boczkowskiego z Warszawskiego Towarzystwa Weterynarskiego (po I wojnie światowej przyjęło ono nazwę Polskiego Towarzystwa Lekarzy Weterynaryjnych). Stopniowo, w okresie powojennym powstały Towarzystwa: Wielkopolsko-Pomorskie, Krakowsko-Śląskie i Wileńskie.

Zasadniczymi celami tych towarzystw było rozbudzenie ruchu naukowego wśród członków drogą organizowania zebrań referatowych i pokazów, przyczynianie się do rozwoju wiedzy weterynaryjnej w kraju, ochrona spraw bytowych członków zawodu, wydawanie książek i czasopism („Przegląd Weteryna-

ryjny”, „Wiadomości Weterynaryjne”, „Rozprawy Biologiczne”), urządzanie konkursów, udzielanie nagród za dzieła i prace z zakresu weterynarii, gromadzenie księgozbioru i muzealiów itp.

Związek Zawodowy Lekarzy Weterynaryjnych Państwa Polskiego, który powstał w 1920 r. przejął reprezentowanie oblicza społecznego zawodu, występował w jego imieniu i bronił spraw bytowych członków. Jednocześnie brał on żywy udział w budowaniu zrębów weterynarii polskiej w odradzającym się kraju, w organizowaniu administracji weterynaryjnej, lecznictwa, zwalczaniu chorób zaraźliwych, organizowaniu nauczania w oparciu o nowe zdobycze wiedzy z zakresu wszystkich dyscyplin medycyny weterynaryjnej. Związek posiadał wojewódzkie oddziały terenowe.

W miarę stabilizowania się życia kraju w okresie powojennym obudziły się tendencje, aby oba kierunki, tj. zawodowo-społeczny, reprezentowany przez Związek oraz naukowy, reprezentowany przez towarzystwa, połączyć w jedną organizację. W wyniku wspomnianych tendencji powstało w 1930 r. Zrzeszenie Lekarzy Weterynaryjnych jednoczące niemal wszystkich lekarzy wet. czynnych w kraju, Związek zaś i towarzystwa zostały zlikwidowane. Odtąd Zrzeszenie LW RP re-

prezentowało aż do wybuchu II wojny światowej zarówno nurt społeczno-zawodowy, jak i naukowy. Ponieważ ów drugi nurt nosił charakter raczej samokształceniowy a nie badawczo-naukowy, mimo zlikwidowania towarzystw terenowych, myśl, aby obok Zrzeszenia powołać do życia organizację o charakterze wyłącznie naukowym, powracała stale w kierunku utworzenia Pol. Tow. Nauk Weterynaryjnych i przewijała się wśród części członków Zrzeszenia aż do 1939 r., w którym — jak wiadomo — okupant zamknął wszystkie organizacje społeczne, zawodowe i naukowe.

Myśl utworzenia towarzystwa naukowego tlejąca w podziemiu w okresie pracy konspiracyjnej, w okresie przygotowywania nowych form we wszystkich dziedzinach życia jakie ma się odrodzić po nieuchronnej klęsce hitleryzmu, przetrwała i wyrazem jej była wieloogniskowo powstała inicjatywa, aby możliwie jak najszybciej przystąpić do zrealizowania wspomnianego projektu.

Pierwsze posiedzenie „Komitetu Organizacyjnego Polskiego Towarzystwa Nauk Weterynaryjnych” odbyło się w dniu 9.VII.1949 r.; na zebraniu tym wyłoniono prezydium Komitetu, które zajęło się opracowaniem statutu i wystąpiło o zezwolenie na wydawanie kwartalnika naukowego „Polskie Archiwum Weterynaryjne”.

Statut T-wa został zatwierdzony w dniu 26.II.1952 r. pod nr rej. 359 (Monitor Polski — Dziennik Urzędowy Rzeczypospolitej Polskiej Nr B — 15, z dnia 3.IV.1952 r.). Statut ten określa, że Towarzystwo ma na celu rozwój nauk weterynaryjnych w drodze zbliżenia osób poświęcających się naukom weterynaryjnym, hodowli i naukom z nimi związanym, wzajemnego udzielania sobie wiadomości o spostrzeżeniach, pracach i zdobyczach osiągniętych w tych dziedzinach wiedzy, wytwarzania szlachetnego współzawodnictwa w opracowywaniu weterynaryjnych zagadnień naukowych ważnych dla państwa i prowadzących do podnoszenia dobrobytu obywateli. Te wytyczne statutowe Towarzystwo realizuje przez urządzenie zjazdów, posiedzeń, sympozjów, konferencji i pokazów naukowych, ogłaszanie drukiem prac, wydawanie czasopism, inicjowanie badań naukowych i przyczynianie się do ich rozwoju przez ogłaszanie konkursów i przyznawanie nagród za prace naukowe, przez współpracę z organizacjami naukowymi i zawodowymi, urządzanie wykładów, odczytów publicznych, utrzymywanie bibliotek, gromadzenie zbiorów muzealnych i archiwalnych związanych treściowo z kompleksem nauk weterynaryjnych, utrzymywanie kontaktu z podobnymi naukowymi organizacjami zagranicznymi.

Kadencja prezesa trwa 1 rok, członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej — 2 lata. Ogólne Zebranie członków jest zwoływane co rok. Wybiera ono wiceprezesa, który zostaje prezesem Towarzystwa w roku następnym.

Pierwsze konstytuujące Ogólne Zebranie członków (zwane w statucie Ogólnym Zebraniem Administracyjnym) odbyło się w Warszawie w dniu 11 maja 1952 r. Wzięło w nim udział 19 członków założycieli. Na zebraniu tym, któremu przewodniczył prof. Aleksander Zakrzewski przyjęto regulamin zebrań ogólnych, ustalono wysokość składek, plan pracy, dokonano wyboru władz i powołano do życia sekcje. Prezesem Towarzystwa wybrano prof. Witolda Stefańskiego, wiceprezesem — prof. Aleksandra Zakrzewskiego. Do Zarządu weszli poza tym — Heliodor Szwejkowski, Stanisław Krauss, Konrad Millak, Roman Hoppe, Tadeusz Jastrzębski, do Komisji Rewizyjnej zaś: Józef Kulczycki, Antoni Bant, Grzegorz Staśkiewicz, Juliusz Brill i Tadeusz Żuliński.

Początkowo postanowiono stworzyć 5 sekcji, jednak w toku dalszej pracy działalność statutowa została rozwinięta w obrębie sekcji: 1) klinicznej, 2) epizootologicznej, 3) fizjologii i patologii rozrodu, 4) higieny produktów zwierzęcych.

Po przełamaniu pierwszych trudności przede wszystkim związanych z funduszami, brakiem lokalu, bodaj skromnego wyposażenia biurowego — Towarzystwo wkroczyło na drogę wprowadzenia powolnego, lecz stałego rozwoju, o czym świadczy stopniowy wzrost liczby członków, powoływanie nowych agend oraz oddziałów terenowych. Podczas gdy np. w 1955 r. Towarzystwo liczyło 272, w 1962 — 871, w 1963 — 941 członków, to w 1964 r. liczba ich przekroczyła 1000, z czego wynika, że prawie co czwarty lekarz weterynaryjny jest członkiem T-wa. Oddziały terenowe, mniej lub więcej liczne istnieją w następujących miastach: Białystok, Bydgoszcz, Drwalów, Gdańsk, Gorzów Wlkp., Kraków, Lublin, Łódź, Olsztyn, Poznań, Puławy, Warszawa, Wrocław. Odpowiednikami sekcji obejmujących swą działalnością cały kraj, na których czele stoją obecnie Stanisław Tarkiewicz, Stefan Stępkowski, Władysław Bielański, Zbigniew Gaugusch — są komisje czynne w tych oddziałach, w których znalazła się grupa członków interesujących się daną specjalnością reprezentowaną przez sekcje. Prócz tego działają jako agendy przy Zarządzie Głównym T-wa — Ośrodek Historii Medycyny Weterynaryjnej kierowany przez Konrada Millaka i Komisja Historyczna pod jego przewodnictwem, Komisja Patologii Zwierząt ZOO, a wreszcie organ T-wa od 1957 r. — „Medycyna Weterynaryjna”, która w bieżącym roku kończy 20 lat swej chlubnej, wysoce zasłużonej dla całego zawodu, gorliwej służby.

Prezesem Towarzystwa po W. Stefańskim (1952) został A. Zakrzewski (1953), po czym kolejno następowali: Abdon Stryszak (1954), Roman Hoppe (1955), Heliodor Szwejkowski (1956), Roman Hoppe (1957), Henryk Janowski (1958), Heliodor Szwejkowski (1959), Hen-

ryk Janowski (1960), Juliusz Brill (1961), Kazimierz Marek (1962), Heliodor Szwejkowski (1963). Obecnie prezesem jest prof. dr Tadeusz Żuliński, a wiceprezesem — doc. dr Wiktor Stefaniak, poza tym wchodzi do Zarządu Głównego: Stanisław Grys, Andrzej Fagasiński, Kazimierz Grodzki, Konrad Millak, Kazimierz Markiewicz, kierownicy sekcji, redaktor „Medycyny Weterynaryjnej”, Prezes Zrzeszenia LW, poseł na Sejm dr Konstanty Morawski. W skład Główniej Komisji Rewizyjnej wchodzi: S. Woyciechowska, K. Świeżyński, E. Szeligowski.

W miarę upływu czasu, ocrzepnięcia organizacyjnego Towarzystwa, ustalenia się trybu działania wszystkich jego ogniw coraz sprawniej zaczęła się rozwijać akcja przekazywania praktyce wyników badań przeprowadzanych przez naukowe ośrodki weterynaryjne uczelnie i istniejące w Puławskim Instytucie. Liczba referatów wygłaszanych na zebraniach wzrasta z roku na rok. W roku 1962 odbyły się 102 zebrania naukowe, na których wygłoszono 140 referatów. Niezależnie od tego, poza zwykłymi zebraniem referatowymi sekcje organizują większe specjalistyczne zebrania i zjazdy jak Zjazd Chirurgów, Zjazd Internistów, Zjazd Sekcji Epizootiologicznej poświęcony chorobom noworodków, szereg zjazdów Sekcji Fizjologii i Patologii Rozrodu, konferencje Komisji Historycznej, konferencję poświęconą patologii zwierząt w ZOO itp. Poza tym Towarzystwo brało udział w osobach swych przedstawicieli w sesjach i sympozjach organizowanych przez Komitet Nauk Wet., Zrzeszenie Lekarzy Wet. i in.

Szczególnie dużego wysiłku organizacyjnego wymagały Zjazdy Towarzystwa. Pierwszy z nich odbył się w Warszawie w dniach 17—19. IV.1958 r. przy udziale paruset lekarzy weterynaryjnych z całego kraju oraz uczonych z zagranicy. Zjazd wykazał stały rozwój dyscyplin weterynaryjnych w kraju od czasu I Kongresu Nauki, który odbył się w 1951 r., dalszy rozwój kadry naukowej, pozwolił krytycznie ocenić dorobek naukowy z okresu 1950—1957 i wysunąć perspektywy na przyszłość. Na czele Komitetu Organizacyjnego stali — Abdon Stryszak, Wiktor Stefaniak i Konrad Malicki. Na Zjeździe przedstawiono 248 doniesień i referatów.

II Zjazd odbył się we Wrocławiu w dniach 14—16.VI.1962 r. Na czele Komitetu Organizacyjnego stali: Tadeusz Sobiech, Jerzy Lipanowicz, Michał Bohosiewicz. Zjazd ten w jeszcze większej skali niż pierwszy dobitnie wykazał dalszy postęp we wszystkich dziedzinach medycyny weterynaryjnej zarówno teoretycznych jak i praktycznych i liczebny rozwój kadry naukowej. Na Zjazd nadesłano przeszło 450 referatów i doniesień, a mimo tego liczba referatów wygłaszanych na zwykłych zebraniach oddziałów nie uległa zmniejszeniu. W Zjeździe wzięło udział szereg wybitnych osobistości ze świata nauki z zagra-

nicy, spośród których kilku powołano na członków honorowych Towarzystwa. Na Zjeździe — w imieniu Towarzystwa — przewodniczący Komitetu Nauk Weterynaryjnych PAN, prof. Józef Kulczycki, przekazał na ręce prof. dr Aleksandra Robertsona z Royal Veterinary (Dick) College w Edynburgu adres honorowy dla tej uczelni jako wyraz wdzięczności za zasługi położone w latach II wojny światowej w kształceniu polskich studentów weterynarii, którzy znaleźli się w Wielkiej Brytanii.

III Zjazd PTNW ma się odbyć zgodnie z postanowieniem II Zjazdu — w Lublinie, w 1966 r. Przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego jest prof. dr Edmund Prost, sekretarzem — Janusz Welento, skarbnikiem — Adam Kądziołka.

Rozwój Towarzystwa zawdzięczać należy przede wszystkim opiece roztaczanej nad nim przez Wydział V Nauk Rolniczych i Leśnych Polskiej Akademii Nauk. Od 1956 r. Towarzystwo otrzymuje od PAN stałą pomoc materialną, która pozwoliła na wspomniane szerokie rozwinięcie akcji referatowej, wymianę referatów, urządzenie konferencji specjalistycznych i zjazdów. Kontakt pomiędzy Towarzystwem a Wydziałem V zapewnia Komitet Nauk Weterynaryjnych PAN, którego przewodniczącym jest prof. Józef Kulczycki.

Dzięki pomocy PAN Towarzystwo mogło rozwijać również pewną działalność edytorską w ramach Ośrodka Historii Medycyny Weterynaryjnej doprowadzając do skutku II wydanie dzieła Aleksandra Perenca — „Historia lecznictwa zwierząt w Polsce” i Konrada Millaka — „Słownik biograficzno-bibliograficzny polskich lekarzy weterynaryjnych”.

Pomoc udzielana przez PAN pozwala na udzielanie nagród pieniężnych za wyróżniające się prace wykonywane przez terenowych lekarzy wet. oraz pomocniczych pracowników nauki. Od 1957 r. do chwili obecnej wyróżniono takie przypadki w udziale następującym osobom i zespołom: T. Szuperski, B. Hauptmann, A. Czarnowski, M. Wiśłocki, S. Kafel, Z. Hejłasz — M. Kocot — Z. Zawadzki, S. Tarczyński, B. Czapliński, Z. Baczyński, T. Ziolo, M. Wawrzyniak, M. Truszczyński, H. Balbierz — B. Sielicka — M. Kuprowski, A. Perenc (pośmiertnie), B. Godlewicz, E. Pinkiewicz, Z. Larski, S. Cąkała, T. Janowski, W. Piusiński, J. Wawrzekiewicz, J. Zarzycki, M. Szulc, K. Donigiewicz, J. Welento, J. Gałuszka (pośmiertnie), Z. Wachnik, S. Wołoszyn — E. Drwał, P. Korda, S. Jakubowski, T. Maciak, M. Grundboeck.

Również korzystając ze środków przyznawanych Towarzystwu przez Akademię mogły być ogłoszone konkursy na najlepszą pracę z zakresu higieny produktów zwierzęcych, gruzlicy, a następnie z zakresu problemów szczególnie ważnych dla gospodarki narodowej w państwowym planie badań w latach

1961—1965, a mianowicie: z zakresu badań nad immunoprofilaktyką chorób wirusowych zwierząt użytkowych (pryszczycza, choroba Newcastle, pomór świń, zakaźny nieżyt nosa u świń); badań nad zaburzeniami płodności oraz nad sztucznym unasienianiem; badań nad naukowymi podstawami oceny produktów spożywczych i przetworów pochodzenia zwierzęcego pod względem higieniczno-sanitarnym. Konkurs ten ma być rozstrzygnięty w końcu 1964 r.

Jak już wspomniano, na II Zjeździe PTNW obdarzono godnością członka honorowego wybitnych uczonych zagranicznych. Zostali nimi: prof. Sergiusz Afoński (ZSRR), dr Martin Kaplan (WHO), prof. Rudolf Manninger (Węgry), prof. Heinz Röhrer (NRD). Spośród uczonych i działaczy krajowych godność taką otrzymali: Witold Stefański, Konrad Millak, Józef Kulczycki, Aleksander Zakrzewski, Heliodor Szwejkowski.

Towarzystwo rozsyła członkom raz do roku „Biuletyn PNTW”, zawierający sprawozdanie Zarządu Głównego z działalności w ciągu roku urzędowania, sprawozdanie Komisji Rewizyjnej, protokół z Ogólnego Zebrania dorocznego, aktualną listę członków itp. Do chwili obecnej ukazało się 10 numerów Biuletynu w postaci powielanej. Skromna szata zewnętrzna Biuletynu kryje w sobie treść

stanowiącą żywą historię Towarzystwa z lat 1955—1964 ujętą pod kątem organizacyjnym, odzwierciedlającą w pewnym stopniu dzieje usiłowań, osiągnięć i niepowodzeń, blasków i cieni grupy ludzi związanych ze sobą umiłowaniem wiedzy weterynaryjnej i zawodu.

Kultywując, rozwijając i przekazując młodszemu pokoleniu zawodowców piękne, szlachetne tradycje weterynaryjne naukowe i praktyczno-zawodowe Polskie Towarzystwo Nauk Wet., pragnie przyczynić się swą działalnością w tym stopniu na jakie je stać do dalszego, najpełniejszego rozkwitu nauki weterynaryjnej dla dobra rolnictwa i hodowli w służbie państwa i społeczeństwa. Pełna zrozumienia wzajemnego i harmonii współpraca ze Zrzeszeniem Lekarzy Weterynaryjnych, z Sekcją Weterynaryjną Stowarzyszenia Inż. i Techników Rolnictwa, z towarzystwami naukowymi specjalistycznymi, jak Pol. Tow. Mikrobiologiczne, Pol. Tow. Parazytologiczne itp. niewątpliwie ułatwiają Polskiemu Towarzystwu Nauk Weterynaryjnych realizowanie jego zadań i celów wytyczonych w statucie. Pomoc i opieka okazywane przez naukowe ośrodki weterynaryjne, a więc przez uczelnie i Instytut Weterynarii w Puławach, a przede wszystkim przez Polską Akademię Nauk, pozwalają liczyć na to, że rozwój Towarzystwa odbywać się będzie nadal w atmosferze tej przychylności, jaka towarzyszyła mu dotąd.

PROF. DR EDMUND PROST

Dziekan Wydziału Weterynaryjnego WSR w Lublinie

20 lat Wydziału Weterynaryjnego w Lublinie

Dekretem Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 23 października 1944 r. utworzony został w Lublinie Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej. Po okresie długich i mrocznych lat okupacji była to pierwsza wyższa uczelnia powstała na częściowo tylko wówczas oswobodzonej polskiej ziemi, jako wyraz odradzania się polskiej myśli i nauki.

Wokół pierwszego rektora UMCS prof. dr Henryka Raabego gromadzą się ludzie nauki, których zapał i inicjatywa twórcza powołuje do życia pierwsze cztery wydziały nowo powstałego uniwersytetu. Jest wśród nich również grono lekarzy weterynaryjnych, którzy organizują Wydział Weterynaryjny. Należą do nich: Artur Ber, Kazimierz Krysiak, Józef Parnas, Grzegorz Staśkiewicz, Witold Stefański, Zygmunt Szymanowski, Tadeusz Żuliński. Zespół ten odbywa 20 listopada 1944 r. pierwsze posiedzenie Rady Wydziału. W grudniu 1944 r. Wydział Weterynaryjny UMCS podejmuje działalność dydaktyczną, w której bierze także udział szereg profesorów innych wydziałów i osób zaproszonych spoza Uczelni: Janina Blauth-

Opieńska, Jan Blaton, Janusz Domaniewski, Zenon Górniewicz, Stanisław Grzycki, Wiesław Hołobut, Józef Motyka, Kazimierz Mułak, Adam Paszewski, Roman Prawocheński, Konstanty Strawiński, Kazimierz Szczudłowski, Jan Szulkin, Władysław Wiśniewski.

Równocześnie powstają poszczególne katedry i zakłady, których organizacja opiera się w dużym stopniu na stosunkowo nielicznej grupie pracowników naukowych, głównie asystentów, do której m. in. należeli: Władysław Biliński, Marian Chomiak, Edward Cieśla, Jan Kałużniacki, Franciszek Klepaczek, Henryk Krackowski, Rudolf Kurczab, Mieczysław Lewandowski, Witold Lutnicki, Stanisław Patyra, Wacław Patyra, Jan Podgórski, Adam Szafran, Adam Sołtys, Karol Sołtys, Karol Schönpflug, Stefan Stępkowski, Tadeusz Wiśniewski, Edward Wilkus, Jan Zadura, Antoni Żebracki, Józef Żerebecki.

Początkowo działalność nowo utworzonego Wydziału koncentruje się przede wszystkim na zagadnieniach dydaktycznych. W roku akad. 1944/45 czynny jest jedynie pierwszy rok studiów z ilością 160 studentów. Ze względu na zgłaszanie się szeregu absolwen-